

Pavel

FRÝBORT

POUŤ

Pavel Frýbort

Pavel Frýbort, vl. jménem Pavel Hříšný, byl spisovatel a novinář, autor mnoha kriminálních románů.

Pocházel z Liberce, od svých šesti let však žil v Semilech. V letech 1966-68 studoval psychologii v Krakově. Po nedokončených studiích na Filozofické fakultě v Praze absolvoval při zaměstnání obor scenáristika na FAMU. Po studiích pracoval ve Filmovém studiu Barrandov.

Pavel Frýbort začínal jako novinář. Jeho první knížka vyšla v roce 1984.

V roce 1995 získal Pavel Frýbort Cenu Jiřího Marka za společenský román s kriminálním motivem Vekslák 3 - Po nás potopa.

Pout'

Atraktivní příběh, ve kterém se střídají neobvykle vyhrocené životní konflikty s nekonvenčním pohledem na všední cesty ke kariéře. Rozhněvaný mladý muž vzdoruje nevyhnutelné ztrátě iluzí, vynáší příkré odsudky poměrů na malém městě, kde právě probíhá bizarní staročeská pout' a oslavy 100. výročí narození slavného rodáka, ale zároveň chce za každou cenu získat exkluzivní zaměstnání v pražském rozhlase a nechává se vlastními ambicemi strhnout k vydírání. Kriminální zápleтка, ve které jde o podloudný obchod s uměleckými předměty, a ironické intermezzo ze zákulisí oficiální kultury ještě umocňují dramatické střetnutí protikladných zájmů hlavních hrdinů.

Pavel Frýbort

Pout'

2015

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno. Používání elektronické verze knihy je umožněno jen osobě, která ji legálně nabyla, a jen pro její osobní a vnitřní potřeby v rozsahu stanoveném autorským zákonem. Elektronická kniha je datový soubor, který lze užívat pouze v takové formě, v jaké jej lze stáhnout z portálu. Jakékoliv neoprávněné užití elektronické knihy nebo její části, spočívající např. v kopírování, úpravách, prodeji, pronajímání, půjčování, sdělování veřejnosti nebo jakémkoliv druhu obchodování nebo neobchodního šíření je zakázáno! Zejména je zakázána jakákoliv konverze datového souboru nebo extrakce části nebo celého textu, umísťování textu na servery, ze kterých je možno tento soubor dále stahovat, přitom není rozhodující, kdo takového sdílení umožnil. Je zakázáno sdělování údajů o uživatelském účtu jiným osobám, zasahování do technických prostředků, které chrání elektronickou knihu, případně omezují rozsah jejího užití. Uživatel také není oprávněn jakkoliv testovat, zkoušet či obcházet technické zabezpečení elektronické knihy.

© Pavel Frýbort – heirs c/o DILIA, 2015
© INDEART, 2015

www.indeart.cz
978-80-7519-023-9 (PDF)

Obsah

ČÁST PRVNÍ

Pátek/poledne

Pátek/odpoledne

Pátek/večer

ČÁST DRUHÁ

Noc

ČÁST TŘETÍ

Sobota/ráno

Sobota/dopoledne

Sobota/poledne

Sobota/odpoledne

ČÁST ČTVRTÁ

Sobota/večer

ČTĚTE ELEKTRONICKÉ KNIHY

Část první

Pátek/poledne

Radniční hodiny čtyřikrát odbily celou. Hned poté se ozval zvon z protějšího kostela sv. Františka.

Poledne. Stíny se zkrátily. Slunce pražilo do plátěné stříšky chránící zahradní houpačku. Seděl v ní silný, mohutně stavěný muž po padesátce, oblečený do vybledlých džinsů a lehké košile s krátkým rukávem. Houpačka mu patřila stejně jako zahrada obklopená kamennou zdí, s vilou uprostřed.

Mladší muž uveleбенý proti němu v plátěné skládací židli byl na zahradě hostem.

Slunce mu spalovalo zátylek, kapesníkem si utíral zpocenou tvář (ten tlustý darebák se vůbec nepotí!) a potichu, ale důrazně k muži v houpačce hovořil.

„Je to jasné?“ zeptal se nakonec. „Do týdne potřebujeme nové zboží.“

„Já taky. A hned. Jinak končím.“

„Ne. Bylo toho víc než dost. Už jsem ti to říkal, dostaneš nás do maléru. Všechny.“ Obrátil se a bez pozdravu zamířil k brance vedoucí na ulici.

Starší muž dál nehnutě seděl na houpačce. Mhouřil oči a něco si pro sebe bručel. Natáhl ruku po demižonu stojícím ve stínu na trávníku. Nenapil se však. Díval se na víno, jiskřící ve sklenici. Tváří mu občas přelétl lehký tik.

Vstal a trochu potácivě se vydal do přízemního ateliéru, přilepeného k vile. Za okamžik se vrátil. V ruce držel matně se lesknoucí pistoli.

Starý, dýchavičný a otřískaný stejn, polepený plakáty, s trychtýřem amplionu na střeše, se vyšplhal na vrcholek kopce a tam s trhnutím zastavil. Řidič se podíval na hodinky.

„Tak dělej. Já bych to už nejradši zapíchnul.“

Petr přikývl a vystoupil. Rozkročil se nad příkopem a rozepnul si zip.

Pálilo slunce, ale na hřebenu 817 metrů nad mořem bylo cítit ostrý svěží vítr od severu z hor, svírajících jako namodralý nákrčník dolinu. V ní se mezi zalesněnými vršky, protáté řekou a zhanobené ztopořenými komíny krčilo Městečko.

Petr se k němu postavil zády. V širokém záběru před ním ležel kraj, kde bylo všechno barevnější, zářivější, i slunce jako by tam bylo jiné, v kraji za horou jaro přicházelo o měsíc dříve nežli v kotlině.

Scénérie připomínala barvotiskové leporelo: rozkvetlé jabloně a už nateklé třešně, barvami hýřící louky, vlevo silueta Trosek a napravo bizarní homole Skalního města.

Díval se na krajinu rozlévající se až ke vzdálenému horizontu, až tam, kde ještě o kus dál ležela Praha. Za zády měl Městečko, cítil ho — neutečeš mi, jsi už můj, mám tě napořád. Nyní sjedeš silnicí dolů, na chvílku mi zmizíš, ale jsi ke mně připoután neviditelnými řetězy, objedeš horu a lesní silnicí se opět vrátíš, abys jako předtím pouze toužil, snil, vzdychal, pozoroval noční dálkové vlaky a představoval si, jak jedním z nich navždy odjíždíš. To si však ještě počkáš! Nejprve tě vyždímám, vysaju... a pak si jdi, kam chceš.

Vrátil se do vozu. Když dojeli k osadě pod lesem, zapnul zesilovač a vzal do ruky mikrofon.

„Měls nejdřív pustit muziku,“ řekl nespokojeně řidič.

„Já myslel, že máš fofr.“

„Jo, mám, ale nejdřív máme pouštět muziku.“

„Práskneš mě?“

Řidič mlčky odplivl otevřeným okénkem.

Petr si odkašlal a spustil:

„Haló, haló, kde jste kdo? Velcí, malí, pouť je tady! Přijely k nám lochnesky, kolotoče, houpačky! Střelnice je pro každého, růžičky jak poupata, všude krásná d'oučata. Táto, mámo — nezapomeň na kačky, přijely i houpačky!“

Dveře domků, roztroušených na stráních kolem klesající silnice jako poztrácené korálky, se otvíraly. Petr opakoval svoji reklamu. Na prahu jedné chalupy se objevila mladá žena v zástěře, za lem sukně se jí drželo dítě.

Petr vykřikl: „Už zítra! Nezapomeňte, že zítra začíná velká staročeská pouť! Mladá paní, vemte s sebou kačky...“

Zadrhl a najednou nevěděl, jak dál, náhle neměl sílu pokračovat. Ubohost scény, v níž hrál, vyvstala před ním v celé nahotě.

„...ať má prcek na houpačky!“ zařval řidič do mikrofonu.

Petr rychle zapnul magnetofon. Karel Gott zachraptěl, že vůz si řídí sám. Žena za sebou zavřela dveře. Na vedlejší zahradě strnul nějaký muž se sekerou nad hlavou. Chvíli hleděl za autem, počkal, až dozní ozvěna písňe, stříkl slinu a sekera zasvištěla ke špalku. Poleno se rozlétlo. Z hřiště za zatačkou se seběhly děti a mávaly. Nad polem se poplašně zvedlo hejno ptáků. Příkopem se hnál pes a vztekle štěkal. Petr měl pocit, že se dívá na film, jehož jednotlivé scény do sebe zapadají, a přece nedávají smysl.

„Kudy?“ zeptal se řidič na křižovatce.

„Hod' tam zpátečku.“ Petr se opřel a zapálil si cigaretu.

„Kam to bude?“

„Normál. Do studia. Ale nejdřív mi zastav doma.“

Doma... To slovo používal jen proto, že bylo krátké, srozumitelné a že na jiné nepřípadl. Ubytovna mu znělo ošklivě.

Ve skutečnosti měl domov téměř sto kilometrů na východ, v podobně ospalém městečku uprostřed nudných rovin a polí s cukrovkou. Žil v Městečku

už téměř rok — původně přišel na pár týdnů, porozhlédnout se, vyřešit nečekanou situaci, zastavit se jako v přestupní stanici, maličko si odpočinout, všechno promyslet a putovat dál. Cíl měl jasný: Prahu. Městečko na severu Čech mu bylo jen pojmem z mapy a ze školy: sklářský a textilní průmysl. Rodiště několika významných mužů minulého i dvacátého století, především skladatele Božetěcha. Impulzem, který sem Petra přivedl, byl inzerát v novinách. Textilka hledala pracovníky propagace.

„Jaké máte vzdělání?“ otázali se ho v osobním oddělení.

„Přerušil jsem načas studium.“

„Přerušil...?“

„Nelupnul jsem. A ty rýmovačky na reklamy skládat umím. Malovat a fotit taky.“

„Já mám bohužel systematizaci jen pro kvalifikovanou sílu,“ řekl vedoucí kádrovky. „ÚSO, jestli víte, co to znamená. Na okrese jsou dvě umělecké průmyslovky a zájemců habaděj.“

Petr se mlčky otočil. Ve dveřích ho zadržel hlas vedoucího. „Ale něco bych pro vás měl. Nějaké zaměstnání přece potřebujete, ne?“

„Proč?“

Vedoucí se zasmál. „Jak dlouho už jsi ze školy?“ Začal mu tykat, jako by ho už měl v hrsti.

„Měsíc. Ještě jsou prázdniny.“

„Tak tak, prázdniny..., ale jen pro ty, co studují. Ty už začínáš být zralý na paragraf.“

Dostal nějaký papír, ať se s ním přihlásí ve školním závodě. „Bydlení ti seženeme. Žádné apartmá to nebude, ale aspoň budeš mít za pár korun střechu nad hlavou.“

Zaměstnání, do něhož se nechal vmanévrovat, se oficiálně nazývalo „pracovník nádvorní party“. Nádeník. Měl poklízet dvůr, vozit prázdné bedny po špulkách ze sklepa ven a plné dovnitř, vykládat nákladní vozy s balíky

slisované bavlny, skládat uhlí z vagonů, krumpáčem rvát bavlnu z balíků do rozvlňovadla, odkud potrubím letěla do míchacích komor.

Bydlení skutečně žádné apartmá nebylo. Vedoucí osobního byl upřímný. Z nutnosti Petr zůstal a říkal tomu „doma“. Nyní tedy jel domů.

Řidič ignoroval zákaz vjezdu a úzkou asfaltovou cestou mezi čtyřpatrovými paneláky pomalu dojeli k hotelu, rozložené moderní budově na břehu říčky vedle sklárny.

„Budeš tam dlouho?“

„Za pár minut jsem zpátky.“

V hale postávalo několik lidí, ani kavárna nebyla prázdná. Ze zvyku nahlédl do denního baru.

Byla tam. Jako by to tušil. S Vodvárkem a MUDr. Faunem, malířem-amatérem, vystavujícím právě v muzeu. Takže se na ni mohl jen podívat: zkusit s ní promluvit bylo vyloučeno. Stejně by to k ničemu nevedlo.

Lékárnice Edita jeho upřený pohled asi necítila. Neohlédla se. MUDr. Faun se setkal s Petrovým žádostivým zrakem, pousmál se a kývl mu. Vodvárko se naštěstí neobrátil: mluvit s ním sice potřeboval, ale ne teď. Ne před Editou — bylo veřejným tajemstvím, že ti dva jsou milenci. Pan náměstek Vodvárko je zřejmě z těch, co chtějí a také obyčejně dostanou všechno. Petr byl v opačné kategorii. Leccos Vodvárkovi nezáviděl, Editu však bolestně. Pokoušel se o ni od prvního okamžiku, kdy ji spatřil. Zpočátku z něho měla legraci (v Městečku zatím tápal a netušil, že je zadaná), později začala jeho vytrvalé a po jednoznačném odmítnutí jen náznakové pokusy přehlížet. Je to prostě bestie, slečna magistra. Nedá mi, mám to marný.

Podíval se na hodinky a přinutil se odejít. Na konci haly otevřel dveře s tabulkou „Nezaměstnaným vstup přísně zakázán“.

Dvorek připomínal zákulisí potěmkinovské vesnice: zanedbaný, plný popelnic a nakrápělých bedniček od ovoce a zeleniny. K zadní zdi hotelu se lepil

staříčkový, zchátralý baráček s osleplými, špinavými okny bez záclon. Ubytovna textilky. Petrovo přechodné bydliště. Domov.

V pokoji stály čtyři kovové postele a dvě skříně.

Na zdi trčel hospodský věšák a na něm jako oběšenci visely džíny, košile, bundy.

V místnosti nebylo nic osobního, nic, co by ji zútulňovalo, tvořilo skutečný a ne pouze fiktivní domov pro ty, kteří zde přespávali. Muži s ubytovacím lístkem do tohoto pokoje patřili k existencím, o něž továrna neměla perspektivní zájem. Na první pohled to vypadá paradoxně, protože o muže je v textilním průmyslu nouze, jsou vzácní — na rozdíl od žen (kterým podnik postavil dvě moderní ubytovny), ale přesto to mělo svou logiku. Muži byli nepostradatelní především v kvalifikovaných, obvykle technicko-hospodářských a řídicích funkcích: takoví měli vzdělání, chtěli se v Městečku usadit trvale, založit si rodiny a postupovat po stupíncích podnikové kariéry. Jim byla určena stabilizační výstavba na sídlišti. V ubytovně žili vydědenci jako Petr. Kluci před válkou, fluktuanti najímaní na pomocné práce. Co s nimi, proč se o ně starat? Stejně utečou a jejich místa a postele zaujmou jiní.

Petrovi byli jeho spolubydlící lhostejní jako on jim. Ani pořádně neznal jejich jména: říkal jim přezdívkou jako všichni. Sysel, Číča, Preek. Pro ně byl Redaktor.

Otevřel skříň a ze své přihrádky vytáhl nové džíny. Chvilí se rozhodoval mezi dvěma košilemi. Večer hraje, ve vinárně je sice přítmí... Zkontroloval manžety a límečky. Do prádla potřebovaly obě. Páchly deodorantem smíšeným s potem. Kdyby byl doma, voněly by sluncem a zahradou, na níž matka sušila prádlo. No co, čistá košile ještě génia z nikoho neudělala.

Jen jestli jsem génius, myslel si cestou zpátky. Ale to mu jen tak blesklo hlavou. Kdo o sobě pochybuje, je vyřazený hned na startu. Prošvihne všechno dřív, nežli se dostane ke své první šanci. Znovu přibrzdil u denního baru: Edita už byla pryč, doktor Faun také, jen inženýr Vodvárko dopíjel kávu. Připomněl

mu tím práci, která ho dnes ještě čeká. To je ono — šance může přijít, ale je lepší trochu ji popohnat.

Loudal se ven k vozu, devatenáctiletý dlouhovlasý Ahasver v ošoupaných džínách, zrcadla desetkrát odrážela jeho podobu, šel halou sám sobě naproti a sám sebe míjel.

Inženýr Vodvárko, náměstek podnikového ředitele ČSAD, dopil kávu, zaplatil za sebe i za Editu a také se podíval na hodinky. Slíbil, že se staví doma, manželka potřebovala odvézt prádlo a šaty do čistírny, ale už byl nejvyšší čas vrátit se do kanceláře. Obyčejně si nemohl dovolit ztratit téměř celé dopoledne, dnes mu však nic jiného nezbývalo. Vymluvil se na lékaře a také by k němu potřeboval zajít (od rána cítí bolesti v žaludku, to je tím jarem), jenže pohovor se Žabokrtským byl důležitější. Myslel na něj, ještě když nasedal do vozu. Doufal, že se domluví s Editou, poradí se, co s Honzou, ale Faun se k nim vnutil v okamžiku, kdy Edita přišla, a nehnul se, dokud nemusela zpátky do lékárny.

Večer snad bude vhodnější příležitost.

Opatrně projel sídlištěm, a když se dostal na hlavní ulici, začal si pohvizdovat. Musí si vymyslet nějakou záminku na večer: není žádoucí, aby s ním šla manželka a potkala se s Editou.

Edita... Před dovolenou to s ní skoncuje. Beztak o nich drbe půl Městečka. I žena už měla narážky.

Edita je krásná, sexy, má všechno, co se už nedostává jeho stárnoucí ženě, ale chybí jí některé její přednosti. Například vlivný bratr.

A především: on nemá chuť rozvádět se, dělit si děti a dům a auto... žádný skandál nepotřebuje. Za dva roky jde podnikový ředitel do důchodu. Vodvárko je v kádrových rezervách už rok veden jako jeho nástupce. Jediný problém bude v tom, jak to Editě vysvětlit. Sice je dost rozumná v praktických záležitostech, ale současně je až příliš ženou a ženy v lásce nebývají přístupné racionálním důvodům.

Stejšn zastavil na betonovém parkovišti před kulatou dvoupatrovou budovou pošty mezi spořitelnou z dvacátých let a secesním jednopatrovým muzeem. Naproti stoupal strmým svahem park se sochou významného buržoazního politika minulého století a na dohled se roztahovala ohavná stavba josefínského kasárenského stylu: bývalý zámek hrabat Valdštejnů, dnes OÚNZ.

„Šmytec?“ zeptal se řidič.

Petr hned neodpověděl. Hodil do tašky kazety, vystoupil a až potom dvěma prsty zasalutoval.

„Já vám děkuju za spolupráci, pane.“

„Sloužím lidu,“ řekl řidič a stejšn se s rachocením uvolněného výfuku odpoutal od chodníku.

Ze skleněné kukaně na chodbě pošty vyhlédla vrátná Mlejnková. Protivná, zvědavá důchodkyně. Petr ji pozdravil pokývnutím hlavy, mlčky, bez přívětivosti. S některými lidmi vyjít nedokázal a ani se o to nesnažil.

„Hledali vás tady!“ křikla Mlejnková. Počkala si, až byl v ohbí schodiště, aby se musel vrátit.

„Hledal? Kdo?“

„Jo, to já nevím, mně se představit neráčil. Nějaký mladík, chtěl nahoru, ale já — halt! Máš průkazku?“

Dovedl si to představit. Mlejnková brala svůj úřad smrtelně vážně. Věděla, kde začíná a kam až sahá její absolutní moc, a dokázala ji využít beze zbytku.

„Průkazku neměl, ale hubu, pane, jo. Já si budu stěžovat, soudruhu redaktore.“

„Ale... já přece vůbec netuším, kdo za mnou šel.“

„To je mi jedno. Šel za vámi, nepředstavil se mi, chtěl utýct nahoru a ještě byl drzej!“

Petr zavřel oči a potřásl hlavou. Hlavně klid.

„Prosím vás, nenechal mi aspoň nějaký vzkaz? Nebo... co tu vlastně hledal, paní Mlejnková?“

„Vzkaz vám nenechal, ale říkal, že s vámi musí nutně mluvit a že jste kamarádi. Tím pádem jste si ho pozval a nesete za něj odpovědnost. Já proti vám nic nemám, ale povinnost je povinnost — dám to do hlášení a budu si na vás stěžovat. Měl vlasy až po ramena. A na rukávu americkou vlajku. Jo, jo, vrána k vráně sedá.“

Bony. No jasně, Bony! A řek jsem mu jasně, že si s těma svejma veršovánkama může vytřít zadek. Že nemám zájem. Hergot, proč lidi nedokážou takovýhle věci pochopit. Bony si myslí, že když mi svoje grafomanský texty začne strkat až pod nos, tak je vezmu a něco s nima udělám.

Ping-pong
míček lítá
zleva doprava
ping a pong
moje ruka
už dávno umdlévá
a ty jsi pořád moje
první dáma
Hej Hej Hej!

Takovejhle vůl, povoláním účetní z JZD, mi dělá průsery. Vzal si do hlavy, že v jeho kanclu sídlí genius loci: kdysi na stejný židli počítala vejplaty buchta, která to dotáhla na hvězdu pop-music. Takže každej, kdo si na tu židli sedne a začne ochraptěle zpívat, má kariéru v kapse.

„Kdyby ten pán ještě jednou přišel, tak ho vyhod'te, buďte tak laskavá.“

Pokrčila rameny. Hlášení už napsala, stížnost také. Jestli se s tím individuem s americkou vlajkou nechce vidět, může si ho vyhodit sám. Od toho zde ona není. Je placená jen za hlídání a dodržování předpisů.

S pocitem, že má nohy z olova, vystoupil do prvního patra. Na polstrovaných dveřích na konci chodby byla tabulka: Okresní studio rozhlasu po drátě.

Odemkl si patentním klíčem a zabouchl za sebou.

Z rezie, oddělené od nahrávacích prostor širokým skleněným oknem, vyhlédl zvukař a technik Václav.

„Už tě hledali. Kde jste byli tak dlouho? Z okresu volal inspektor a...“

„Tak mu vyříd', že mi může se vší laskavostí políbit, víš co. Já se kvůli němu nezblázním.“ Hodil tašku s kazetami na stůl a posadil se. Hádka s Mlejnkovou, jakkoli směšná, ho rozčílila. Měl takový vztek a potřeboval si na chvíli vydechnout, než se pustí do práce. Nebylo to únavou: málokdy se cítil unaven prací, kterou měl rád, která ho těšila. Neměl-li den dva do čeho píchnout, mozek mu začínal hnípat a z té lenosti byl unavenější nežli z návalu práce. Udržoval se stále v tempu jako maratonec před závodem. Ted' si ale přál nečinně sedět.

Bezmyšlenkovitě se rozhlížel po místnosti. Studio se skládalo ze dvou pracoven, akusticky odhlučněných systémem panelů na stropě a po stěnách. Měli zde slušný mixážní pult, dva střihací stroje a několik magnetofonů, mezi nimi starou Nagru a Uher-report 2400. Sadu kvalitních mikrofونů. Měl tedy s čím cvičit. Celé okresní studio a svoji práci v něm bral jako příležitost.

Cíl měl jasný. Chtěl znát a umět z rozhlasového řemesla co nejvíc, aby v okamžiku, kdy se před ním otevrou dveře pražské redakce, byl po všech stránkách připravený.

Studio mu nahrazovalo i soukromí. Na policích a v sekretáři stály vyrovnané kazety, knihy, učebnice. Na zdi visel plakát s Johnem Lennonem a několik obrazů a grafik, které dostal od výtvarníků, s nimiž točil rozhovory anebo o nich napsal recenze do krajských novin.

Vzdychl, když si uvědomil, že se už několik minut tupě dívá na plakát staročeské poutě. Pověsil si ho ve studiu záměrně: měl tak před očima podrobný rozpis programu a nemusel lovit v poznámkách.

9.00 — zahájení — 11.00 alegorický průvod — 13.00 kladení věnců u památníku Mistra R. A. Božetěcha — projevy hostů — vystoupení pěveckého sboru a symfonického orchestru LŠU — 15.00 koncert smyčcového kvarteta Amadeus v atriu muzea (na programu světová premiéra dosud neznámé Mistrovy skladby) — 16.30 estráda a vystoupení populárního pražského hudebního souboru v přírodním divadle — 18.00 slavnostní představení souboru J. K. Tyl — 21.00 až 01.00 taneční veselice na letním parketu, ohňostroj.

Petr si přál zmizet, nebýt, až vypukne ten veliký blázinec. Jenomže je v organizačním štábu, takže musí točit, žvanit, vysílat, pobíhat.

Znovu si zhluboka povzdechl. Dokud se mu nepodaří vysněný skok do Prahy, bude vedle novinářské práce hlavně poskokem, děvečkou pro všechno, reklamním agentem okresních veličin. „Redaktorskej...“

Čas pustit se do práce. Založil na stříhací stroj kotouč pásky, stiskl START a ztlumil zvuk. Chmurné myšlenky ho neopouštěly. Novinářskou práci miluje, ale měl o ní přehnané iluze. V představách, které si o ní maloval, nikdy netušil, že v malých poměrech může zdegenerovat. Třeba do podoby místní veličiny, co právě zmateně a nesouvisle odříkává nějaká čísla o úsporách nafty, o najetých kilometrech, přepravě zboží a cestujících. Ing. Oldřich Vodvárko, náměstek podnikového ředitele ČSAD a milenec krásné magistry Edity.

Vztekle pásek zastavil a přetočil na začátek.

Budu stříhat, stříhat a stříhat, aby z toho vůbec něco bylo. Tenhle rozhovor musí vypadat perfektně! START.

„To je samozřejmě zajímavé,“ ozval se jeho vlastní hlas. Zněl příjemně, melodicky, kovovým tónem sugeroval představu mnohem staršího muže.

„Předloni jste zahájili mezinárodní přepravu vozy TIR. Naše posluchače by zajímalo, jaké zkušenosti jste s nimi získali.“

Když u náměstka natáčet, vysvětlil mu, že rozhovor složený ze samých čísel a hlášení nebude nikoho příliš zajímat. Každý materiál, který je o práci, potřebuje nějaké odlehčení, aby posluchače upoutal a donutil setrvat u přijímače, aby strávil to, co my mu potřebujeme sdělit a k čemu by se jinak třeba sám nedostal. Náměstek se tvářil zamyšleně, přikyvoval, mhouřil oči, zdálo se, že spřádá historky z dálkové přepravy. Petr si v duchu mnul ruce. Potom však přišlo to, co náměstek v duchu vyplodil a co se nyní ozvalo z pásky:

„Vozy té i er patří k nejmodernějším v našem vozovém parku, používáme výhradně typ LIAZ turbo, a proto díky nim můžeme s hrdostí oznámit, že se u nich podařilo nejenom plnit, ale dokonce i překračovat plán snižování spotřeby paliva v přepočtu na tunu měrného paliva na...“

Petr vypnul magnetofon. „Blbec!“ ulevil si. Čím to je, že jakmile lidi ucítí před pusou mikrofon, změní se v docela jiný bytosti? Proč nemůžou povídat i do rozhlasu, jak jim zobák narost? Mají obavy, že by se shodili? Mají trému? Proč hrajou tak hloupý a nepřitažlivý divadlo? Čeho se bojí? Člověk má být sám sebou. Nepřetvařovat se. Nebát se.

Červík pochybností někde v mozku se začal otřásat smíchem. Komu to povídáš, ty hrdino? Odvaha a nekompromisnost jsou daň za to, že nemáme co ztratit. Vodvárkovi už o něco jde, proto je opatrný. Ale ty? Ty by sis mohl luxus odvahy ještě dovolit — a přesto se bojíš!

Před měsícem dostal stížnost obyvatel jednoho domu. Střechou zatékalo, škody za desetitisíce. Bytový podnik však na urgence občanského výboru nereagoval. Prý nemá lidi ani materiál.

Petr rychle zjistil, že potřebný materiál i pracovní síly byly predisponované na nákladnou a zbytečnou adaptaci bytu, který byl přidělen novému vedoucímu odboru ONV. Všechno natočil, připojil komentář. Druhý den si ho předvolal předseda redakční rady.

„Co si to dovoluješ?“

Petr se zpočátku tvářil uraženě. Všechno, co natočil, je čistá pravda. Sám si to ověřil, lidé jsou pobouřeni, protože se jedná o zneužívání funkce... Vysvětloval, vysvětloval a předseda redakční rady se uklidňoval. Mladík, který před ním jako zlobivý žáček stál, uši zarudlé a pláč na krajíčku, nebyl živel ani provokatér, jen naivní zajíc.

„Podívej se, soudruhu redaktore,“ položil mu otcovsky ruku na rameno, „soudruzi si už stěžovali u soudruha předsedy ONV, že se snažíš pomlouvat státní orgány, že zneužíváš sdělovací prostředky k vyvolání nedůvěry u občanů. A jaká je tvoje povinnost? Tvoji povinností je upevňovat kladný vztah občanů k státním orgánům jakožto představitelům lidosprávy a tím celé společnosti. A to nějakými pomluvami a hurákritikou těžko dosáhneš, vid’? Já ti už říkal — kritiku ano, a globálně s ní taky souhlasíme a potřebujeme ji, ale především metodou pozitivního příkladu! Já jsem ti tady připravil námět od ředitele bytáku, mají tam příklady domů ve společné péči nájemníků, léta na ně podnik nemusel sáhnout, tak tam zajdeš, natočíš a zveřejníš tyhle kladný případy. Když se ti to povede, tak se na tebe soudruzi určitě časem přestanou zlobit.“

Hádal se? Stál za pravdou? Ne. Podal výpověď? Ne.

Mlčel, ani nešel na výbor lidové kontroly, kde by s tím museli začít něco dělat, když už by jim strčil důkazy až pod nos. Místo toho si reportáž pečlivě uložil (jednou se může hodit), vzal magnetofon a natočil, co mu přikázali. Nechtěl se rvát. Chtěl — a od onoho okamžiku dvojnásob — co nejrychleji zmizet do Prahy.

Nasadil si sluchátka a pohlédl na elektrické hodiny na stěně. Patnáct nula tři. Vystříhl nesouvislou Vodvárkovu odbočku a obratně blankem pásku slepil. Náměstkovy proslovy začínaly nabírat přijatelnou podobu. V příhodné chvíli zamýšlel za Vodvárkou zajít (nejlépe ještě během pouti), interview mu přehrát, vyslechnout pochvalu (kdo by nebyl rád, že se může před posluchači prezentovat jako schopný řečník?) a kout železo.

Litoval, že Vodvárkovi nemůže pustit původní verzi — co by asi říkal, kdyby se slyšel blábolit: „Ono to nebylo to... ééé... snadný tak, jak bych řekl, to zapojení... ééé... jak lidi přesvědčit, aby pochopili, že chceme jejich dobro, a taky to... ééé... ono na podnik se taky nemůže, že jo... éééé... aby nafta netekla po ulici, aby se neplejtvalo... ééé.“

Všechna „ééé“ nastříhal a přilepil k dlouhému pásku samých „ééé“ a „ehm“ a pokašlávání. I jedno říhnutí, které jistému činovníkovi v zaujetí vlastními myšlenkami bezděčně uniklo, tam měl. Někdy pásek k obveselení kamarádů pouštěl: zněl jako predehra ke strašlivému, zoufalému, ze samých hlubin neandrtálce se prodírajícímu blití. Petr s potěšením jmenoval, kdo právě heká.

Otřel si pot z čela, přetočil rozhovor na začátek a pustil si hotové dílo. Ano — Vodvárko by mohl být spokojen.

Na chvíli se zasnul. Bezmyšlenkovitě se díval z okna a nechal pásek odvíjet, slova padat do prázdna. Snil, pohled upřený přes ulici na průčelí muzea.

Muzeum, jednopatrové secesní stavení z konce 19. století, neslo všechny znaky pohodlného, trochu pompézního měšťanského stylu. K budově přiléhal dvorek, za jehož zdí stával městský pivovar. Zdejší advokát, který dům vystavěl, si místo nevybral náhodně. Jeho manželka byla dcerou místního sládka a pivovar zůstal v majetku rodiny až do třicátých let, kdy jej advokátův syn po přestěhování do Prahy prodal a objekt se změnil ve sklárnu.

Od války dům ležel léta ladem. Nový majitel skončil i s rodinou v osvětimské plynové komoře a budova chátrala, neobývána a neudržována. Když koncem padesátých let padlo rozhodnutí přeměnit ji v regionální vlastivědné muzeum, bylo to pro dům štěstím a záchranou. Sbírky se měnily s dobou, zálibami a zaměřením nadřízených orgánů i jednotlivých ředitelů. Poslední, PhC. Jiří Příbský, dálkově studující historii na pražské filozofické fakultě, se kromě dějin dělnického hnutí zajímal o hudbu: zadní dvorek, sloužící za skládku nepotřebného haraburdí, přeměnil s pomocí brigádníků na malé

příjemné atrium, kde se za jarních a letních podvečerů provozovaly komorní koncerty pro deset dvacet vybraných návštěvníků. Stálo tam několik proutěných, bíle lakovaných křesílek a čtyři stolky. V hlubokém kamenném korytu šuměl potok. Od ulice atrium oddělovala vysoká cihlová zeď. Hluk z náměstí sem nepronikl. A pokud probíhala zkouška na koncert — jako nyní — neměli sem přístup ani návštěvníci muzea.

První housle vedoucí samoobsluhy pan Mlejnek — nebyl příbuzný s vrátnou z pošty, jejich příjmení bylo hojné ve zdejším horském kraji. Kromě komorního kvarteta Amadeus vedl ještě trio zvané Splav, vyhrávající nostalgickou hudbu při pohřbech v krematoriu. Nyní poklepal smyčcem.

„Tak, pánové, znova od druhý věty. A ta viola vášnivěji, pane Kouble. Vášnivěji! Takhle: tadada-dáááá-dáááá! Rozumíte, pane kolego?“

Pan Kouble, fotograf z Okresního podniku služeb (na pohřbech nehrál, měl tam jiné, neméně výnosné poslání), přitakal a zaníceně si pro sebe zabrumlal motiv.

Smyčce rozezvučely struny a ve stejném okamžiku se z muzea ozval dívčí křik a smích. Nástroje umlkaly.

Mlejnek vstal, odložil housle na židli a beze slova se odebral do chodby. Hudebníci se protáhli a zapálili si cigarety. I oni mlčeli. Líné, teplé odpoledne, monotónní zurčení potoka a zpěv ptáků otupovaly smysly.

„Pane Přibský!“ zavolal na chodbě Mlejnek.

Z kanceláře vyšel obtloustlý chasník, sotva třicetiletý, ale už s pokročilou pleší. Podél boků mu plandaly kšandy.

„Studuju, pane Mlejnek. Za tejden mám zkoušku,“ řekl vyčítavě.

„My ji máme teď. A premiéru už zejtra, pane řediteli. Ten halas nás ruší. Cožpak jste projednou nemohl zavřít? Za takovýchto podmínek je vyloučeno tvořit!“

Oba se otočili ke vchodu, kde se houfovala skupina rozjívených dívek.